

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3091/2020. (IV. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 163. § (2) bekezdése és 322. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kecskeméti Törvényszék 1.Pkf.21.058/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Nemzeti Szakértői és Kutató Központ indítványozó (a továbbiakban: indítványozó vagy szakértői intézet) jogi képviselője, dr. Fülöp Gabriella kamarai jogtanácsos útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 163. § (2) bekezdése és 322. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését és az adott ügyben való alkalmazásának kizárását, továbbá – az Abtv. 27. §-a alapján – a Szeghalmi Járásbíróság 4.P.20.188/2018/47. számú végzése és a Kecskeméti Törvényszék 1.Pkf.21.058/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
- [4] Az indítványozó szakértői intézet közreműködőként vett részt a támadott határozatokhozó bíróságok előtt folyó végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránti perben.
- [5] A Szeghalmi Járásbíróság előtt folyamatban lévő ezen per során a felperes az örökhatályúnak az indítványozó által elvégzett pályaalkalmassági vizsgálata során keletkezett teljes vizsgálati dokumentáció beszerzését indítványozta. Az elsőfokú bíróság a 16. sorszámú végzésével a szakértői intézetet ezen vizsgálati anyag megküldése érdekében megkereste. A 21. sorszám alatt érkezett beadvány szerint az elsőfokú bíróság azt a tájékoztatást kapta, hogy a részletes értékelést tartalmazó szakmai véleménnyel a szakértői intézet nem rendelkezik, azt a vizsgált személytől, vagy a kezdeményezésre jogosulttól lehet beszerezni.
- [6] Az elsőfokú bíróság ezt követően meggyőződött arról, hogy a szakértői intézet a részletes vizsgálati értékelést sem a vizsgálati személynek, sem annak munkáltatójának nem küldte meg. Emiatt a 29. sorszámú végzésével a szakértői intézet útján megkereste a pályaalkalmassági vizsgálatot végző vizsgáló bizottságot. A szakértői intézet a bíróság ezen megkeresését a meghatalmazottja útján 2019. január 29. napján átvette, erre vonatkozóan azonban nyilatkozat nem érkezett.
- [7] Az iratok megküldése végett az elsőfokú bíróság a szakértői intézetet rövid úton – telefonon – két alkalommal is megkereste, melyről 42. és 43. sorszám alatt hivatalos feljegyzést készítettek az eljáró tisztviselők, majd 44. sorszám alatt írásban újra megkereséssel élt a szakértői intézet és az adott ügyben eljáró vizsgáló bizottság felé az iratanyag 8 napon belüli megküldése érdekében. Tájékoztatást adott ezen megkeresésben arról is, hogy a bíróság részére az adattovábbítás nem tagadható meg, és ennek hiánya ismételen kiszabható pénzbírság alkalmazását vonhatja maga után. A szakértői intézet meghatalmazottja a felhívást 2019. április 24. napján átvette, amely ezt megelőzően 2019. április 17. napján faxon is megküldésre került a részére. A felhívás eredménytelen volt.
- [8] Az első fokon eljáró Szeghalmi Járásbíróság 4.P.20.188/2018/47. számú végzésével a szakértői intézetet közreműködőt 200 000 Ft pénzbírsággal sújtotta. Felhívta egyidejűleg arra, hogy 8 napon belül – ismételen is kiszabható, 1 000 000 Ft-ig terjedő pénzbírság kiszabásának terhe mellett – tegyen eleget a bíróság 29. és

44. sorszám alatti megkeresésében foglaltaknak és az örökhatályos vonatkozásában készült pályakezelési összefoglaló alapjául szolgáló teljes vizsgálati dokumentációt a bíróság részére küldje meg.
- [9] Az elsőfokú bíróság a végzésének indokolásában hivatkozott a Pp. 322. §-ának (1) bekezdésében foglaltakra, mely szerint „(1) Bíróságnál, közjegyzőnél, más hatóságnál, közigazgatási szervnél vagy valamely szervezetnél lévő irat, illetve adat beszerzése iránt a fél bizonyítási indítványára a bíróság intézkedik, ha az irat, illetve adat kiadását a fél közvetlenül nem kérheti. Az eredeti okirat beszerzése mellőzhető, ha annak megtekintésére nincs szükség és a fél a tárgyaláson annak hiteles vagy egyszerű másolatát bemutatja. Az okirat megküldése csak akkor tagadható meg, ha az minősített adatot tartalmaz. A közreműködő eljárási kötelezettsége megszegése esetén csak a 272. § (1) bekezdés *b*) pontja szerinti kényszerítő eszköz alkalmazásának van helye.”
- [10] Miután a bíróság által kért iratok természetes személy pályakezelési vizsgálatához kapcsolódnak, azok nem tartalmazzák a fentiek szerinti minősített adatot, így azok megküldése a Pp. 322. § (1) bekezdése alapján nem tagadható meg.
- [11] A Pp. 162. § (6) bekezdése és a Pp. 163. §-a értelmében az egészség állapotra vonatkozó adat, olyan különleges adatnak minősülő személyes adat, amit a polgári perben eljáró bíróság, – ha az a perben érvényesített jog elbírálásával összefügg – a Pp.-ben rögzített törvényi előírás alapján [Pp. 162. § (6) bekezdés] kezelhet.
- [12] Ez utóbbi jogszabályhely szerint a bíróság a perben érvényesített jog elbírálása céljából, azzal összefüggésben megismert személyes adatokat az adatkezelés céljának megvalósításáig, de legkésőbb az eljárás tárgyát képező ügy iratainak selejtezéséig vagy levéltárba adásáig kezeli. A bíróság e személyes adatokat eljárásának jogerős befejezését követően kizárólag a jogerős döntés végrehajtása, a jogerős döntésben foglalt ellenőrzése, a jogerős döntésével összefüggő jogorvoslat, vagy törvényben meghatározott egyéb feladata végrehajtásának céljából kezelheti és kizárólag e személyes adatok kezelésére jogosult más szerv vagy személy részére továbbíthatja.
- [13] Az Európai Parlament és Tanács 2016. április 27.-i (EU) 2016/679. rendelete (a továbbiakban: GDPR) 9. cikk (1) bekezdése értelmében többek között az egészségügyi adatok és a természetes személyek szexuális életére vagy szexuális irányultságára vonatkozó személyes adatok kezelése tilos.
- [14] Rögzítette az elsőfokú bíróság az indokolásban, hogy a GDPR 9. cikk (2) bekezdésének *f*) pontja rögzíti, hogy a fenti (1) bekezdés nem alkalmazható, amennyiben az adatkezelés jogi igények előterjesztéséhez, érvényesítéséhez, illetve védelméhez szükséges, vagy amikor a bíróságok igazságszolgáltatási feladatkörükben járnak el.
- [15] Mindezek figyelembevételével az elsőfokú bíróság által megjelölt iratok továbbítását a közreműködő (az indítványozó) nem tagadhatta volna meg.
- [16] Az elsőfokú bíróság végzésével szemben az indítványozó fellebbezést nyújtott be, melyben – tartalmánál fogva – az elsőfokú bíróság végzésének megváltoztatásával a pénzbírság kiszabásának mellőzését kérte.
- [17] Az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXXIX. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) 40. § (1) és (2) bekezdése, a bírák és a bírósági titkárok pályakezelési vizsgálatáról szóló 1/1999. (I. 18.) IM-EÜM együttes rendelet 4. § (1) bekezdés, 5. § (4) bekezdés, 9. § (2) bekezdés rendelkezéseire figyelemmel rögzítette, hogy az igazságügyi szakértőt a tevékenységével összefüggésben titoktartási kötelezettség terheli. Emiatt az általa kezelt adatokat, tényeket és információkat kizárólag a Szaktv. 40. § (2) bekezdésben felsorolt szerveknek és hatóságoknak adhatja ki, illetőleg továbbíthatja. Az indítványozó a fellebbezésében rögzítette, hogy részére a fenti rendelkezések figyelembevételével az elsőfokú bíróság nem tudja megküldeni a kért adatokat.
- [18] Álláspontja szerint a GDPR az érintett jogát megnyitotta arra, hogy a róla keletkezett iratok másolatát megkaphassa, amit csak a kirendelő hatóság utasítása alapján lehet megtagadni. Jelen esetben azonban nem az érintett, hanem más szerv és nem a kirendelő bíróság kéri a dokumentáció kiadását.
- [19] Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Info tv.) értelmében az elhunyt érintett személy által életében arra ügyintézési rendelkezéssel, illetve közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt, az adatkezelőnél tett nyilatkozattal meghatalmazott személy jogosult korlátozott körben jogokat érvényesíteni. Az adatokhoz való hozzáférés joga az elhunyt által még életében meghatalmazott személyt illeti meg. Ez magában foglalja a kezelt adatokról történő másolat kiadásához fűződő jogot is. Amiatt, hogy a bíróság az örökösök által előterjesztett bizonyítási indítvány alapján rendelte el az elhunyt különleges adatainak minősülő egészségi adatainak kiadását, arra nem jogosult személyek részére történne meg az adattovábbítás.
- [20] Az indítványozó álláspontja szerint a Pp. 162. § (6) bekezdés nem értelmezhető akként, hogy az elhunyt különleges adatának minősülő, a szakértői titoktartásra tekintettel feltárt egészségügyi adatait a szakértő köteles volna a bíróság számára feltárni. Emellett az elsőfokú bíróság által idézett GDPR 9. cikk (2) bekezdés *f*) pont ellenében a Szaktv. rendelkezése szerinti titoktartási kötelezettséggel.

- [21] Az elsőfokú bíróság az 53. sorszámú végzésével tájékoztatta a közreműködőt arról, hogy a pénzbírságot kiszabó 47. sorszám alatti végzés saját hatáskörben történő visszavonására nem látott lehetőséget, emiatt az iratokat a másodfokú bírósághoz felterjeszti. Tájékoztatást adott egyúttal a fellebbezés tartalmának figyelembevételével arról, hogy
- a bíróság azon hatóságok körébe tartozik, melynek részére a Szaktv. 40. § (2) bekezdés alapján az adat kiadható,
  - az elhunyt személyes adatait a bíróság nem az Info tv. alapján, hanem a Pp. által biztosított felhatalmazás alapján jogosult kezelni,
  - a GDPR 9. cikk (2) bekezdés *f*) pontja a felsorolás első pontjában foglaltakra tekintettel nem ütközik a Szaktv. rendelkezéseibe,
  - bár a szakértői intézet a fellebbezésében utalt arra, hogy a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságtól (a továbbiakban: NAIH) soron kívüli állásfoglalást kért, – az elsőfokú bíróság álláspontja szerint – az nem tekinthető irányadónak, ugyanis a hatóság a konkrét ügyben nem a bíróság vagy más hatóság, hanem a szakértői vizsgálattal érintett személy részére történő adattovábbítás lehetőségét vizsgálta.
- [22] A Kecskeméti Törvényszék 1.Pkf.21.058/2019/2. számú végzésével a Szeghalmi Járásbíróság 4.P.20.188/2018/47. számú végzését – lényegében helyes indokainál fogva – helybenhagyta. Megállapította, hogy az indítványozó fellebbezése alaptalan. Az elsőfokú bíróság megalapozottan határozott a pénzbírság kiszabásáról. A végzés meghozatala során – azt az 53. sorszámú végzésével kiegészítve – helytállóan érvelt az elsőfokú bíróság azzal, hogy a Pp. 322. § (1) bekezdés szerint a kért adat rendelkezésre bocsátása az indítványozó által hivatkozott Szaktv. 40. § (2) bekezdésben foglaltakkal nem ellentétes. Ennek értelmében az indítványozó – összhangban a fenti Pp. rendelkezéssel – a bíróság, mint az adatok kezelésére jogosult más szerv részére tájékoztatást nyújthat.
- [23] A másodfokú bíróság végzése szerint a fellebbezésben foglaltakkal szemben – amint az az elsőfokú bíróság végzéséből is kitűnik – a bíróság részére történő adatszolgáltatási kötelezettség megítélése szempontjából a Pp. rendelkezései speciálisnak minősülnek.
- [24] A törvényszék végzésében kiemelte, hogy a közreműködő sem vonta kétségbe, hogy a bíróság nem minősített adatot tartalmazó okiratot kért be; így összhangban a GDPR 9. cikk (2) bekezdés *f*) pontjában foglaltakkal az indítványozó mulasztása egyértelműen megállapítható volt. Ennek kötelezően alkalmazott jogkövetkezménye pedig a Pp. 272. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján a pénzbírság kiszabása.
- [25] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát, amelyet a főtitkár felhívására határidőben kiegészített. Alkotmányjogi panaszában az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján kérte a Pp. 163. § (2) bekezdése, valamint 322. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és az adott ügyben való alkalmazásának kizárását, továbbá az Abtv. 27. §-a alapján a Szeghalmi Járásbíróság 4.P.20.188/2018/47. számú végzése és a Kecskeméti Törvényszék 1.Pkf.21.058/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [26] Az indítvány ismerteti vagy megemlíti az Alaptörvény R) cikkének (3) bekezdését, T) cikkének (3) bekezdését, I. cikkének (2) bekezdését és VI. cikkét, és utal a Nemzeti Hitvallásra is.
- [27] Az indítványozó tartalmilag az Alaptörvény I. cikkének (1) bekezdésére, II. cikkére valamint VI. cikkének (1) és (3) bekezdéseire kérte a Pp. 163. § (2) bekezdése és 322. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését és az adott ügyben való alkalmazásának kizárását, továbbá a Szeghalmi Járásbíróság 4.P.20.188/2018/47. számú végzése és a Kecskeméti Törvényszék 1.Pkf.21.058/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [28] Az indítványozó kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Pp. 163. § (2) bekezdése és 322. §-a alapvető jog sérelmét okozó jellegét, és emiatt az Alaptörvény rendelkezéseibe ütközését, valamint azzal való összhangjának hiányát, és állapítsa meg a Szeghalmi Járásbíróság 4.P.20.188/2018/47. számú végzése és a Kecskeméti Törvényszék 1.Pkf.21.058/2019/2. számú végzése az Alaptörvény rendelkezéseibe ütközését.
- [29] Az indítvány szerint: „A Pp. sérelmezett 322. §-a és 163. § (2) bekezdése, és az ezeken alapuló, a Szeghalmi Járásbíróság 4.P.20.188/2018/47. számú végzése és a Kecskeméti Törvényszék 1.Pkf.21.058/2019/2. számú végzése az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésében biztosított emberi méltósághoz való jogot, valamint a VI. cikkében biztosított, a magánélethez és a személyes adatok védelmének fűződő jogot oly módon sértik, hogy az elhunyt magánéletének védett részét képező titkának (személyes adatai) titokban tartására vonatkozó más jogszabályokban, így az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény 40. § (2) bekezdésében előírt kötelezett-

séget felülírva teszi a magántitoknak minősülő, a magánéletre vonatkozó személyes adatok továbbítását kötelezővé a bíróság megkeresésére oly módon, hogy a bírósági eljárásban nem nyújt teljes körű garanciát arra, hogy az harmadik személyek, így különösen a perben résztvevő személyek számára ne válhassanak megismerhetővé és kezelhetővé.”

- [30] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítvány fent idézett szövegében az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésére történő hivatkozás nyilvánvaló elírást tartalmaz, ugyanis tartalmilag az indítványozó az Alaptörvény II. cikkére hivatkozik.
- [31] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a titokgazda (szakértői tevékenység vonatkozásában ez a szakértői vizsgálat alanya mint érintett, illetve a kirendelő hatóság lehet) kifejezett tevőleges cselekvése, vagyis nyilatkozata hiányában ugyanis a Pp. ismertetett rendelkezései lehetőséget adnak arra, hogy a bíróság a titkot tartalmazó iratokat a peranyag részévé úgy tegye, hogy az bizonyítékként bármely peres fél és képviselőik számára megismerhetővé váljanak. A személyes adatok különleges kategóriáját képezik – többek között – az érintett egészségi állapotára és szexuális irányultságára vonatkozó információk is, amelyek egy szakértői vizsgálatban rendszerint az iratanyag részévé, és ezzel együtt a szakértő által megőrzendő hivatásbeli titokká válnak.
- [32] Az indítványozó rögzítette továbbá: „Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint a kegyeleti jog és az Alaptörvény II. cikkében biztosított emberi méltósághoz való jog közötti összefüggés változatlanul fennáll. Az embert, akit személy voltánál fogva megillet a méltóság, a halála után sem lehet tárgyként kezelni. Ezt támasztja alá a II. cikknek az a szabályozási sajátossága, amely az emberi méltósághoz való jog mellett az emberi méltóság sérthetlenségét külön is kiemeli, mint ellentmondást nem tűrő tilalmat, valamint a Nemzeti Hitvallás is, amely deklarálja, hogy az emberi lét alapja a méltóság. Ennek megfelelően az indítványozónak a hivatásbeli titok megőrzésére való kötelezettsége az elhalt titokgazdát halála után is megillető emberi méltósághoz való jogát biztosítja.”
- [33] Hangsúlyozta az indítványozó, hogy alaptevékenységének lényeges elemét képezi a hivatásbeli titok megtartása, így a magánülethez és ennek részeként a magántitokhoz, valamint a személyes adatok védelméhez való alapjog sérülése, valamint a hivatásbeli titok megtartására vonatkozó jog/kötelezettség sérülése esetén csökken a tevékenysége iránti bizalom, ezáltal tevékenységének szakmai színvonala is.
- [34] Az indítványban a támadott rendelkezések Alaptörvénnyel való összhangja hiányának megállapítását, és a megjelölt konkrét ügyben való alkalmazásuk tilalmának kimondását, valamint a sérelmezett végzések Alaptörvénnyel való összhangja hiányának kimondását kérte az indítványozó.
- [35] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [36] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [37] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [38] A Kecskeméti Törvényszék 1.Pkf.21.058/2019/2. számú végzését az indítványozó 2019. augusztus 2. napján vette át, míg alkotmányjogi panaszát 2019. október 1. napján postai úton nyújtotta be az ügyben első fokon eljáró bírósághoz, és egyidejűleg az Alkotmánybíróságra is. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kecskeméti Törvényszék 1.Pkf.21.058/2019/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [39] Az indítvány az Abtv. 26. § (1) bekezdés *b)* pontjának és 27. § (1) bekezdés *b)* pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [40] Az indítványozó jogi képviselője meghatalmazását csatolta az alkotmányjogi panaszhoz.
- [41] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy eddigi következetes gyakorlatának megfelelően az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt az érintettek, azaz az egyedi ügyben érintett, az Alaptörvényben biztosított jogaiiban sérelmet szenvedett személy vagy szervezet nyújthat be.

Polgári per esetében tipikusan a felek, vagy más személyek, akiknek jogát a támadott határozat közvetlenül érinti, például bizonyos esetben az örökösök. Az indítványozó nem felel meg ennek a feltételnek {lásd: 2/2013. (I. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3096/2014. (IV. 11.) AB határozat, Indokolás [20]}.

- [42] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panaszszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés *a*) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és *b*) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A rendelkezésből az következik, hogy a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye alkotmányjogi panasznak {lásd például: 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [6]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés Indokolás [18]}.
- [43] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében rögzített tárgyi hatályának megállapítása során elsődlegesen tehát az vizsgálandó, hogy a támadott bírói döntés (határozat) a bírósági eljárást befejező határozatnak tekinthető-e. Mivel az Abtv. nem határozza meg a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező bírói döntések körét, ezért az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy a támadott bírói döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e {lásd például: 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [13]; 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [6]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [44] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-a tárgyi hatálya alá tartozás tárgyában történő döntés során a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást szabályozó törvény rendelkezéseit kell alapul venni.
- [45] A polgári perben alkalmazandó Pp. 340. §-a, azaz a határozatok fajtáira vonatkozó (fő)szabály szerint a Pp.-ben meghatározott esetben bírósági meghagyással, a per érdemében ítélettel, a per során felmerült minden más kérdésben végzéssel határoz a bíróság. E szabály alóli számos kivétel közül a legfontosabbak a jogirodalomban ítélet hatályú határozatként nevesített határozatok, amelyekkel szintén a per érdemében dönt a bíróság.
- [46] A főként eljárásjogi kérdésben döntő végzéseit a bíróság az eljárása során, vagy annak befejezése tárgyában hozza meg.
- [47] Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában is rámutatott, hogy a Pp. szabályaira figyelemmel a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik {3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [7]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [48] Erre tekintettel állapította meg például az Alkotmánybíróság 3239/2017. (X. 10.) AB végzésében, hogy „[a]z indítványozók beavatkozási kérelmét elutasító végzések nincsenek az eljárás egészére, mint folyamatra kihatással, azok a bíróságnak egy eljárási kérdésben kialakított álláspontját tükrözik. A beavatkozási kérelmet elutasító végzés joghatásaként a bírósági eljárás [...] nem fejeződik be [...]. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók által támadott végzések nem felelnek meg az Abtv. 27. §-ában meghatározott feltételnek, ezért azok érdemi vizsgálatára nem kerülhet sor.” {3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [49] Az indítványozó panaszában is rögzíti, hogy közreműködőként vett részt az eljárásban, és pénzbírságot kiszabó végzés(ek) vonatkozásában nyújtotta be a panaszát.
- [50] A közreműködő tekintetében polgári eljárásokban különböző kényszerítő eszközök alkalmazhatóak. Ezek többségéről a Pp. rendelkezik, de például a Szaktv. 55. §-a is rögzít ilyen tartalmú rendelkezést.
- [51] A polgári peres eljárások során a bíróság bármelyik eljárási résztvevő tekintetében – Pp. vonatkozó rendelkezései szerint – pénzbírságot kiszabó végzést hozhat, az eljárás folyamán akár többször is. E végzések az eljárás érdemben nem fejezik be. A polgári perben a rendfenntartás körében, a mulasztás jogkövetkezményeként vagy más okból hozott pénzbírság megfizetésére kötelező, azaz eljárási kérdésben döntő végzések joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) nem befejeződik be. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatával összhangban – megállapította, hogy az indítványozók által támadott végzések nem felelnek meg az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott feltételnek, ezért azok érdemi vizsgálatára nem kerülhet sor.

- [52] 3.3. Az indítványoknak a Pp. 163. § (2) bekezdését és 322. §-át sérelmező eleme befogadhatóságát vizsgálta a továbbiakban az Alkotmánybíróság.
- [53] Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasszal azonosan a 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasznak is kifejezett előfeltétele-e az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés {3057/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]}.
- [54] Az Alkotmánybíróság e határozatában rámutatott: „Az Abtv. 26. §-ára alapított alkotmányjogi panasz – az Abtv. 27. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasszal ellentétben – nem kifejezett előfeltétele az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés. [...] Az Alkotmánybíróság az Abtv. alapján – különös tekintettel az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a szövegének összevetésére és azok kifejezett eltérésére – nem tartja indokolhatónak annak kimondását, hogy a 26. § (1) bekezdés szerinti panasz kizárólag érdemi, ügydöntő határozatok ellen lenne benyújtható. Az alkotmányjogi panasz funkciójának – mely az alapjogi sérelmek orvoslása – megfelelő értelmezés arra enged következtetni, hogy a panasz elsősorban az érdemi bírósági döntésekkel okozott alapjogsérelmek orvoslására szolgál. Mindazonáltal alkotmányjogi panasszal támadhatók perjogi értelemben ügydöntőnek nem minősülő határozatok is, feltéve, hogy az Alaptörvényben biztosított jog sérelme kifejezetten az érdemi döntés meghozatala előtt, és az érdemi döntéssel nem orvosolható módon következik be.” {3057/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]}
- [55] Az Alkotmánybíróság, a jelen ügyre vonatkoztatva fentieket, az alábbiakat állapította meg. Sem a polgári eljárásban pénzbírságot kiszabó végzés általában, sem a közreműködőre vonatkozó, tekintetében eljárási jogot vagy kötelezettséget megállapító végzés, a polgári peres eljárásban érvényesített igény tárgyában nem jelent állásfoglalást – tehát perjogi értelemben véve ügydöntőnek nem minősül. Vizsgálandó ugyanakkor, hogy a jelen ügyben a pénzbírság kiszabásával elérni kívánt közreműködő általi adattovábbítás és ennek eredményeképpen a bíróság, továbbá esetlegesen más eljárási résztvevő általi adatkezelés olyan alapjogi sérelem gyanúját felveti-e a Pp. 163. § (2) bekezdése illetve 322. §-a vonatkozásában, amely – az Alaptörvényben biztosított jogok védelme érdekében – a pénzbírságot kiszabó végzés ellen benyújtott alkotmányjogi panasz vizsgálatát igényli.
- [56] A jelen per érdemi vagy más eljárás befejező határozattal történő befejezése után esetlegesen megindítandó alkotmánybírósági eljárás rendelkezhet reparációs funkcióval: az alaptörvényi és más jogszabályi rendelkezések szerinti törvényi feltételek fennállása esetén az esetleges alaptörvény-ellenesség megállapítása, a vonatkozó jogszabályi rendelkezés – akár visszamenőleges hatályú – megsemmisítésének elvi lehetősége, mint minden alkotmányjogi eljárás esetében, fennáll, és az kihatással lehet az Abtv. szerinti érintettekre.
- [57] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az alkotmányjogi panasz lehetséges érintettjei az egyedi ügyben érintett, az Alaptörvényben biztosított jogaiban sérelmet szenvedett személy vagy szervezet. Polgári per esetében tipikusan a felek, vagy más személyek akiknek jogát a támadott határozat közvetlenül érinti, például bizonyos esetben az örökösök {2/2013. (I. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3096/2014. (IV. 11.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [58] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az indítványozó döntő többségében potenciális, illetve esetleges jövőbeli, tehát még be nem következett törvénysértéseket és alapjogi sérelmeket vet fel. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés, és az annak meghozatalához vezető eljárás ismeretében nyílik csak arra lehetőség, hogy az indítványozó által felvetett potenciális, esetlegesen később bekövetkező törvénysértéseket a bírósági rendszer keretein, alapjogsértéseket pedig az Alkotmánybíróság, hatáskörén belül vizsgálni, reparálni lehessen.
- [59] Az Alkotmánybíróság tehát úgy ítélte meg, hogy a pénzbírságot kiszabó végzéssel összefüggésben benyújtott – az annak alapjául szolgáló norma alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló – alkotmányjogi panasz vizsgálatára az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján nincs mód.
- [60] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a fentiekkel ellentétes jogértelmezés akár a polgári perek rendkívüli elhúzódsához is vezethetne, ha például a közreműködők, tanúk stb. többszöri bírságotlása esetén is az alkotmánybírósághoz fordulhatnának, a bírósági eljárás felfüggesztése hiányában is számos adminisztrációs terhet generálva a bírósági rendszeren belül, és az Alkotmánybíróság döntéséig is az adott eljárási cselekményre, akár bizonyítási cselekményre vonatkozó jogszabály alaptörvény-ellenességének tárgyában bizonytalan helyzetet teremtve.

[61] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (1) bekezdésében, a 27. § (1) bekezdésében foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *c)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. április 7.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1579/2019.

